

Otthonról- Haza avagy Barangolásunk őseink földjén, Erdélyben

Eltelt egy év, és mi újból itt vagyunk Erdélyországban Mi: a barangoló csapat: *a régiek*, akik azért jöttünk, mert az eddig látottakat szeretnénk további élményekkel gazdagítani, és *az újak*, akik most szeretnének megismerkedni a „tündérek kertjével.”

Célunk: a honismereti túra keretében „küzdeni a hungaropesszimizmus és kappanháj ellen.”(Kiemelés Szarka Gyuri bácsitól.)

Gazdag program vár bennünket, ezért a teljesség igénye nélkül tájékoztatom a nyájas olvasót a számomra legemlékezetesebb helyekről.

1. nap. 2004. augusztus 23. Révi-szoros, Zichy barlang - Czárán Gyula emléktábla megtekintése és *koszorúzása*. (Czárán Gyula volt a barlang egyik feltárója és kiépítője.) A koszorú elhelyezése után rá és a közelmúltban elhunyt Lukin László tanár úrra emlékezve Zámbo István karnagy úr vezetésével elénekeltük a Szózatot. Lukin László tiszteletbeli örményként vett részt a tavalyi Barangoláson, és rendszeres vendégünk volt a havi klubdelutánokon a Magyarok Házában.

(Egy évvel ezelőtt az ezeréves határnál Lukin tanár úr vezetésével énekeltük el a Szózatot, és ezért éreztük fontosnak, hogy kegyeletünk jeléül megemlékezzünk róla is.)

2. nap. 2004. augusztus 24. Kolozsvár.

A Kós Károly tervei alapján épített „*Kakasos templom*” elbűvölt bennünket. *A Házsongárdi temetőben* leróttuk kegyeletünket Apáczai Csere János, Misztótfalusi Kiss Miklós, Kós Károly, Reményik Sándor, Dsida Jenő sírjánál, virággal, mécses gyújtással és egy-egy költemény elszavalásával. Az egyik síron a következő mondatot olvastam: AZ IGAZNAK EMLÉKEZETE ÁLDOTT. Úgy legyen!

Délután hatalmas túra *a Torockyak* várához. Dicsekvés nélkül elmondhatjuk, hogy a társaság nagy része sikeresen küzdött a kappanháj ellen, mert a nyaktörő út ellenére felmászott a csúcokig, ahol páratlan panoráma volt a jutalma a fáradságos útért.

3. nap. 2004. augusztus 25. Szék.

Elsősorban egykori sóbányáinak köszönhetően igen nagy múltra tekint vissza. Temploma a 13. század folyamán épült a Kerci székesegyház mintájára, gótikus stílusban. A reformáció után a falu nagy része a református vallást vette fel. 1717. augusztus 24-én (Szt. Bertalan napján) a tatár hordák szintre teljesen elpusztították és kirabolták a falut, a lakosságot legyilkolták, elhurcolták. Erre a napra böjttel és háromszori istentisztelettel emlékeznek a falusiak. Viseletük is ezt idézi: a fekete a gyász, a piros a vér színe.

A széki viselet és a széki tánc Kányádi Sándort is megihlette. A falu folklórijával, zenéjével, hagyományaival foglalkozott többek között Kós Károly, Lajtha László, Szentimrei Judit és még sokan mások.

Minket nagy szeretettel, kisüstivel, frissen sült csörögefánkkal fogadtak, ízelítőt kaptunk a széki táncrendből, és megtekinthettük a tisztaszobában a szépséges szötteket, valamint azok elkészítési módját is. Ragyogóan éreztük magunkat.

Szamosújvár: Czetz János emléktáblájának megkoszorúzása a temetőben, és Szakács Endre plébános úr tájékoztatója a Székesegyházban, ahol megnéztük a páratlan értékű örmény múzeumi műkincseket is, a Rembrandt festménnyel együtt.

Bonchida: Bánffy kastély romjaiban is impozáns, felújítás alatt álló épületmaradványainak megtekintése. Ezt a kastélyt hívták az „Erdélyi Versailles”-nak.

Válaszút: Kallós-házban a gazdag gyűjteményben gyönyörködhattunk. Az első három estebédet a tordaszentlászlói Tamás vendéglőben költöttük el. Stílusos épület - stílusos berendezés stílusos kiszolgálás és gazdag íz harmóniával készített ételek. (Aki nem hiszi,

járjon utána.)

4. nap. 2004. augusztus 26. Holtmaros.

1786-ban újjáépített református temploma a falu közepén fekszik. Vele szemben található a 20 férőhelyes gyermekotthon, ahol jelenleg 16 árva kis gyermek talált otthonra és szeretetre. A „Tulipán” Gyermekotthont a Czegei Wass Alapítvány és a Holtmarosi Református Egyházközség közös munkájának köszönhetően 2000. októberében szentelték fel és 2002. márciusában érkezett az első három gyermek egy állami Árvaházból. A gyermekeket 2002. júliusában Erdély református püspöke *Papp Géza*, valamint református, katolikus és evangélikus lelkészek keresztelték meg. A gyermekeknek a faluban keresztszüleik vannak, akik segítenek a nevelésükben. A külföldi keresztszülők, pedig anyagilag támogatják a gyermekek gondozását. Bartha József református lelkész, a felesége és a leánya vezeti a gyermekotthont.

Marosvécs: 3 km-re Holtmarostól a báró Kemény család kastélya a két világháború között a Helikon-i találkozó színhelye volt. Megtekintettük a Helikonisták sírhelyét, koszorút helyeztünk el a sírokon, majd tiszteletünk és kegyeletünk jeléül elénekeltük a Himnuszt és a Szózatot.

A mai napon szálláshelyünket áthelyeztük Zetelakára, Sándor Olga portájára, ahol áfonya pálinkával, friss süteménnyel és kaláccsal vártak bennünket.

Zetelaka folyamatosan fejlődik és szépül. A turizmus felpezsdítette az életet a faluban, és gyarapodnak a szépséges székely kapuk az unalmas egyforma vaskapuk helyén, Szarka Gyuri bácsi ösztönzése alapján.

5. nap. 2004. augusztus 27. Székelyudvarhely.

Könyvvásárlás, városnézés ebben a kedves városban. Székelyföld a testvérvárosa szűkebb pátriámnak, a XII. kerületnek. Bögöz: A XIII. században épült református templom a művészettörténészek paradicsoma. Egyre többen érkeznek ide tanulmányozni a páratlan szépségű Szent László freskót. Segítséget is ígérnek a templom karbantartásához, de mint a lelkész Bíró Endre elmondta, az ígéreteken kívül egyebet nem kaptak, pedig nagy szükségük lenne anyagi támogatásra is.

Székelyderzs: A Világörökség része ez a székely erődtemplom, ahol ugyan csak gyönyörű Szt. László freskóban gyönyörködhattunk. A református lelkész felesége volt az idegenvezetőnk, aki kellemes stílusban mondta el az erődtemplom történetét, mutatta meg a falumúzeumot, a sarokbástyát, ahol a falusiak a szalonnájukat és sonkájukat mind a mai napig tárolják, és megkóstolhattuk a pincében a finom szilvapálinkát frissen sütött házikenyérral, amelyet vastagon megkentünk szilvalekvárral. Fenséges lakoma volt!

Csíksomlyó: Hazafelé jövet útbeejtettük Csíksomlyót, megnéztük a kegytemplomot, az „erdélyi Vatikánt”, ahol minden évben megtartják a pünkösdi búcsút, amelyre a világ minden tájáról összesereglenek (felekezettől függetlenül, az ökumené jegyében) a magyarok. Idén is 500.000 ember vett részt a szentmisén, amelyet Erdő Péter bíboros érsek celebrált. Gyönyörködhattunk a Salvator Kápolnában, a Hármashalom oltárban (Makovecz Imre tervezése) és a panorámában, amely a szemünk elé tárult.

Este frissensült házikenyérral vártak bennünket Sándor Olga portáján, amelyet finom háziszírral, fokhagymakrémmel megkenve, lilahagymával és szilvapálinkával fogyasztottunk el. Kiadós séta után ültünk le a vacsoraasztalhoz, hogy a szakácsnő remekét is elpusztítsuk.

6. nap. 2004. augusztus 28. Csíkszereda.

Édesapám itt született. Elboruló tekintettel nézem a várost. Lelki szemeim előtt drámai képek jelennek meg. Pontosan 88 évvel ezelőtt, 1916. augusztus 27-én hajnalban lángokba borult Csíkszereda. Felgyújtották a várost. Az álmukból felvert emberek sebtében összekapkodott pár holmival menekülnek. Riadalom, kapkodás, fejvesztettség mindenütt. Nagyszüleim két kisgyermekkel próbálnak az égő házból kimenekülni. Csak a gyerekeknek ne legyen baja! Az égő Erdélyen keresztül (pár holmival, egy szál ruhában) sok ezer földönfutóvá vált emberrel együtt jutnak el az Anyaországba. Életre szóló trauma gyermeknek - felnőttnek egyaránt. Édesapám ekkor 7 éves volt. Erről a rettenetes gyermekkori élményről soha nem tudott beszélni, sőt, Erdélyről sem. Ha szóba került a szülőföldje, elkomorult és elhallgatott. Ő soha többé nem jutott el a szépséges Erdélybe.

Én 1998 óta minden évben eljövök, és helyette is, az ő szemével nézem a tájat, ahol az őseink éltek. Otthon az első utam a temetőbe fog kivinni, hogy gondolatban elmondjam neki, milyen sok szépet láttam. Elmesélem majd azt is, hogy fohászoktam érte abban a szép kis templomban, ahol 95 évvel ezelőtt megkeresztelték, és nagy örömömmre szolgált, hogy elkészült Makovecz Imre tervei alapján a Magyar Szentek temploma. Ez a templom maga a tökéletesség, a szakrális építészet remeke. Az első magyar templom Erdélyben, amelynek építési költségeihez a román állam is hozzájárult.

A miséken zsúfolásig megtöltik a lelki megújulást váró emberek. Ez a templom a magyar elszántságot, a magyar élni akarást, és a magyar megmaradást szimbolizálja.

Csíkszépvíz: Magyarörmény családi találkozó. Dél előtt 11 órakor kezdődött a Szentmise, amelyet Puskás Attila vikárius úr celebrált, utána ünnepi műsor, majd koszorúzás a templomkertben. Ebéd a kaszinóban, hangulatos beszélgetés a régen látott ismerősökkel. *Dr. Issekutz Sarolta* köszöntőjét hatalmas taps fogadta. Az ebéd alatt és után sokan keresték meg őt, hogy az évek óta kapott erkölcsi és anyagi támogatást megköszönjék neki.

Sokan voltunk, jól éreztük magunkat. Köszönet és dicséret illeti a szervezőket és a vendéglátó csíkszépvízieket, akik hetek óta dolgoztak, hogy a sokaságnak a finom örmény ételeket elkészítsék.

7. nap. 2004. augusztus 29. Erzsébetváros:

Nagy örömömmre szolgált, hogy (programon kívül) beiktattuk az erzsébetvárosi templom megtekintését is. Nagyon impozáns, szép templom, vetekszik a szamosújvári székesegyházzal. Az augusztus 15-i Nagyboldogasszony búcsút minden évben Jakubinyi György gyulafehérvári érsek celebrálja, így volt ez néhány nappal ezelőtt is.

A város nagyon szép házakkal büszkélkedhet, amelyeket az itt élő örmény kereskedők építettek az 1700-as évektől kezdve. A trianoni békediktátum és a II. világháború után sokan elvándoroltak, sokan meghaltak, ezért a városban élő, örmény származású katolikusok száma drasztikusan lecsökkent 17 főre.

Nagybaromlak: szász erőtemplom a világörökség része. Monumentális épület együttes, amelynek a látványa mindannyiunkat lenyűgözött.

Marosszentimre: Itt megtekintettük Hunyadi János templomát, amely sajnos igen lepusztult állapotban van, de még így romosan is impozáns hatású.

Tordaszentlászló: A református templomban Kirkósa Júlia szépséges hangversenyében gyönyörködhattünk a búcsúvacsora előtt, amely a Tamás vendéglőben zajlott le. Igen jó hangulatban, cigányzene mellett mulattunk.

8. nap. 2004. augusztus 30. Kalotaszentkirály

Hangulatos szíveslátásban volt részünk szilvóriummal és hólabdával (ez egy különlegesen elkészített csörögefánk). Megtekintettük a felszegi népviselet párvját ritkító szép darabjait a táncoló fiúkon és lányokon, akik a néptáncbemutatót tartották nekünk, nagy sikert aratva.

Megkoszorúztuk az Ady emlékhelyet, megnéztük a falut, ahol a második bécsi döntés értelmében húzódott a magyar határ. 4 évig újból Magyarországhoz tartozott az elcsatolt országrészből Erdély északi fele.

Tordai hasadék: Bámulatosan szép vidékre érkeztünk. A táj történelmi időket idéz, Szent László itt harcolt a pogányok ellen. Itt lehet találni a híres „Szt. László pénzeket” amelyből mindannyian szerettünk volna hazahozni pár darabot szeretteink megajándékozására. A fotó tanulsága szerint szorgalmasan kerestük a zsákmányt.

Nagyvárad: Kiss Török Ildikó pódiumműsora méltó befejezése volt gazdag kulturális programunknak. A művésznő megrendítő előadásában hallgattunk meg egy olyan irodalmi csemegét, amelyet legnagyobb íróink-költőink műveiből állított össze. Késő délután indultunk haza felé, fáradtan, de a szép emlékek hatása alatt örömmel állapítottuk meg, hogy a kitűzött célunkat teljesítettük. Megszabadultunk a hungaropesszimizmustól és a kappanhajtól. Helyette feltöltődtünk vidámsággal, szépséggel, gazdag és értékes történelmi irodalmi ismeretekkel, hazaszeretettel.

Utószó (helyett): Ahhoz, hogy egy zenekar tökéletesen szóljon, a karmesternek kell zseniálisan vezényelni. *Szarka Gyuri* bácsi nagyszerű karmester: összehangolta mindazok munkáját, akik biztosították számunkra a kifogástalan ellátást, a meglátogatott helyszíneken a vendégfogadást, a kulturprogramokat, azt, hogy a megígért gazdag programot sikerült teljesíteni, sőt túlteljesíteni. Kedves Gyuri bácsi, mindannyiunk nevében: Köszönöm.

2004. augusztus 31.

Csikszentgyörgyi- Ficzus Margit

Erdély - anyám

Erdély- anyám, szent álmok földje Te,
Hadd zengjen rólad fiad /lányod/ éneke.
Szálljon dalom a völgyben s bérceken
Hirdetve büszkén, mi vagy énnekem:
Több, mint kalász, mely kenyeret terem,
Több, mint agyagba vágott sírverem,
Több, mint szülőföld, több mint csak hazám,
Több, mint... mint az élet s halál is talán...

Ki itt született, csak az érti meg
Hogy miért imádom áldott röögödet.
Mely döbbenetes erő köt ide,
Hol lázban dobban Erdély nagy szíve.
S miért dagasztotta lelkem büszke gög,
Hogy szülőföldem Erdély, ez a föld.
Mikor először felfigyeltem én
A csősz tűzre a Meszes tetején.

Ki érti meg, hogy mi e szent varázs,
Mely bennünk izzik, mint tüzes parázs.
Hogy miért szeretjük, ki tudhatja azt
A télből szökkent erdélyi tavaszt,
És mit dalol a nyári napsugár,
Hol Maros vize csendben folydogál,
S mit hervadáskor süvítve mesél
A Hargitának tetején a szél.